

Årsverk i helsestasjons- og skolehelsetjenesten 2015-2022

Først publisert: 27. oktober 2023

Sist faglig oppdatert: 27. oktober 2023

Innhold

1.		3
2.		4
3.		8
4.		9

Helsestasjons- og skolehelsetjenesten er en populasjonstjeneste som utfører helsefremmende og forebyggende arbeid for gravide, barn og unge. Tjenesten inneholder deltjenestene; svangerskaps- og barselomsorg, helsestasjon 0-5 år, skolehelsetjenesten og helsestasjon for ungdom (HFU).

For å understøtte trygge og sikre tjenester er det viktig at økning i antall årsverks skjer ved en vekst i fagpersonell med ønsket fagkompetanse. Tjenesten skal sørge for at medarbeiderne har nødvendig kunnskap om og kompetanse i det aktuelle fagfeltet, samt relevant regelverk, retningslinjer, veiledere og om styringssystemet, jf. forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten § 7. For at tjenesten skal kunne løse oppgavene sine på en forsvarlig måte er det nødvendig med tilstrekkelig fagkompetanse som følger av helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2 andre ledd at kommunen skal ha knyttet til seg blant annet lege, jordmor og helsesykepleier. Kapittel 2 vil belyse utviklingen i totalt antall årsverk i perioden 2015-2022, samt hvordan utviklingen av årsverk har vært innenfor ulike utdanningsgrupper.

Kommunene skal gi et tjenestetilbud innen alle deltjenestene. Siden helsestasjons- og skolehelsetjenesten er en næring, er det ikke mulig å splitte registerårsverk publisert av Statistisk sentralbyrå (SSB) fordelt på deltjenester. Kommunene rapporterer derfor årsverk splittet på deltjenestene via KOSTRA-skjema 1. Denne innrapporteringen er et supplement til registerårsverksdataene som SSB publiserer. SSB publiserer bare registerårsverksdata. Årsverk splittet på deltjenester publiseres av Helsedirektoratet. Grunnet svakheter i datakvaliteten publiseres kun data fra 2020 og senere.

I kapittel 3 vil årsverk fordelt på deltjenester presenteres, mens kapittel 4 viser utviklingen i årsverk sett opp mot antall barn og antall elever, i henholdsvis helsestasjon 0-5 år og skolehelsetjenesten.

Det er avvik i årsverkstallene som SSB publiserer, basert på registerdata, og tallene som Helsedirektoratet publiserer basert på innrapporterte data fra kommunene. Det er mange årsaker dette avviket. Dette omtales i [Helsedirektoratets rapport fra 2022](#)^[1] om årsverk i helsestasjons- og skolehelsetjenesten, og utdypes derfor ikke ytterligere her.

Fotnoter

[1] [Sammendrag og innledning - Helsedirektoratet](#)

Statistikken over årsverk utarbeides og publiseres årlig av Statistisk sentralbyrå (SSB).

Årsverk fordelt på utdanning er basert på data fra a-ordningen[2]. A-ordningen er en samordnet rapportering av blant annet lønnsopplysninger til Skatteetaten, NAV og Statistisk sentralbyrå. Årsverk for leger og fysioterapeuter i de kommunale helse- og omsorgstjenestene blir rapportert inn via KOSTRA-skjema 1[3]. De tilsatte blir registret etter utdanning per 31. desember året før telleåret.

Årsverk tilsvarer en 100 prosent stilling og er basert på avtalt arbeidstid. Overtid inngår ikke.

I årsverkstall på kommunenivå er det ikke tatt høyde for eventuelle kjøp og salg over kommunegrenser, og det er ikke tatt høyde for interkommunalt samarbeid. Dersom flere kommuner har interkommunalt samarbeid om ulikt personell så vil årsverkene registreres på vertskommunen. Eventuelt kjøp av jordmor årsverk fra spesialisthelsetjenesten fanges heller ikke opp av registerdata.[4]

I registerdataene inngår årsverk hvor ansatte er i foreldrepermisjon og/eller langtidssykefravær. En vikar på talletidspunktet kan medføre en dobbelttelling av stillingen. I registerdataene kan noen kommuner i ha rapportert inn personell på feil type virksomhet.

Totalt antall avtalte årsverk fortsetter å øke mens barnepopulasjon er avtagende

Totalt antall avtalte årsverk i helsestasjons- og skolehelsetjenesten har økt hvert år i perioden 2015 til 2022. Økningen fra 2015 til 2022 har vært på 53 prosent.

Økningen i årsverk mellom 2020 og 2021 var høyere enn normalt, og er til dels misvisende. Dette skyldes i stor grad at flere kommuner inkluderte midlertidig ansatt personell som bisto med koronavaksinerings i helsestasjons- og skolehelsetjenesten i den registerbaserte sysselsettingsstatistikken. Personell til koronavaksinerings skulle vært registrert i annen forebyggende helsetjeneste. Det midlertidig ansatte personellet kommer særlig til syne ved en stor økning i årsverk blant andre sykepleiere (som ikke er jordmor eller helsesykepleier) og personell uten helsefaglig utdanning.[5]

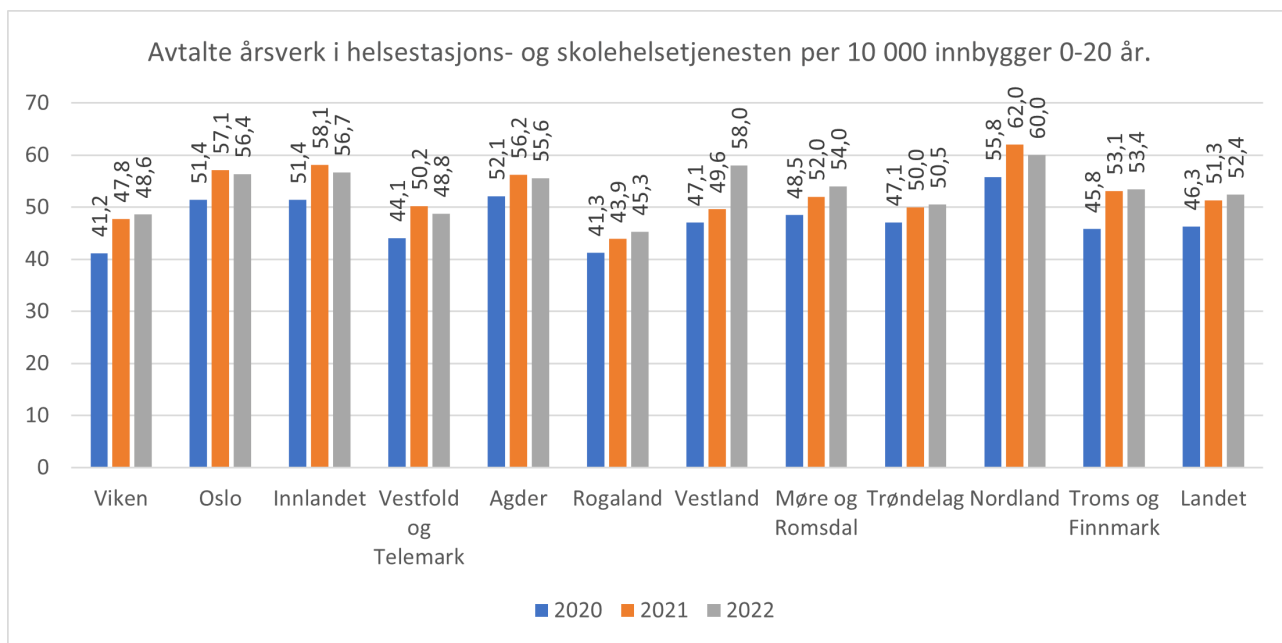
Tabell 1: Avtalte årsverk totalt og avtale årsverk per 10 000 innbygger 0-20 år. 2015-2022.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Avtalte årsverk totalt	4 457	4 865	5 178	5 606	5 857	6 044	6 659	6 827
Avtalte årsverk per 10 000 innbygger 0-20 år	33,6	36,6	39,0	42,4	44,5	46,3	51,3	52,4

Kilde: Statistisk sentralbyrå (SSB), tabell 11994.

Også målt i årsverk per 10 000 innbyggere i alderen 0-20 år har antallet årsverk økt hvert år i perioden 2015 til 2022. Noen av fylkene har hatt en nedgang fra 2021 til 2022, mens Vestland fylke har hatt en relativt stor vekst i samme periode. Økningen i Vestland fylke knytter seg i hovedsak til en markant økning i årsverk i Bergen, da knyttet til utdanningsgruppene "annen helsefaglig utdanning" og "uten helsefaglig utdanning".

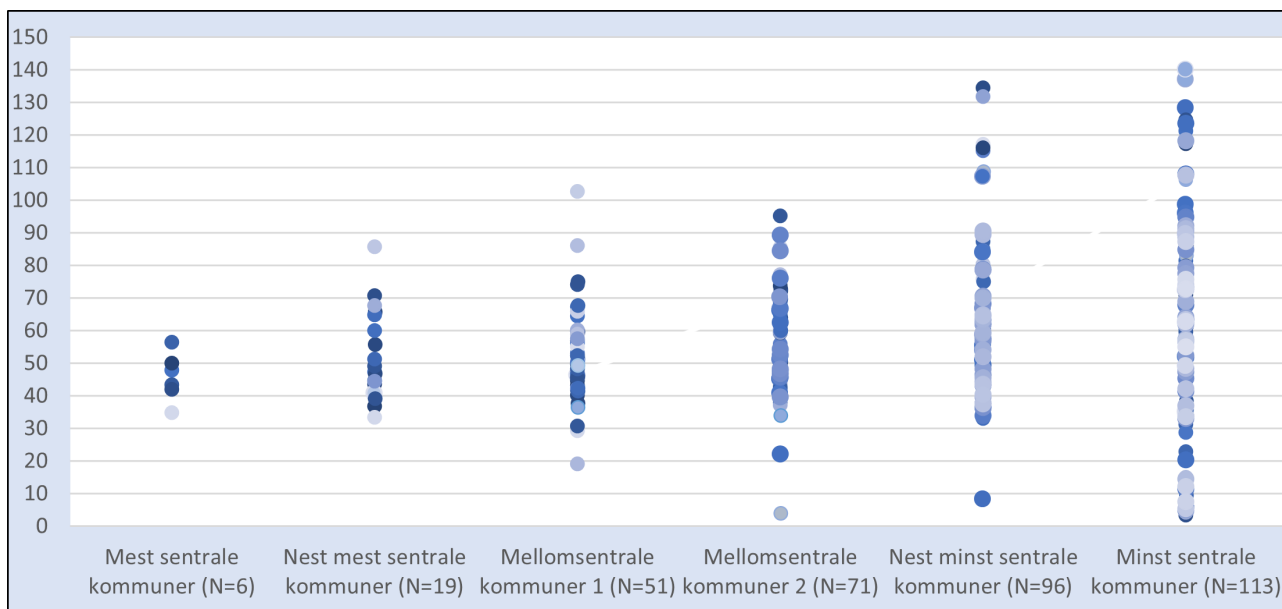
I 2022 hadde Nordland fleste avtale årsverk per 10 000 innbygger 0-20 år med 60,0, mens Rogaland hadde lavest med 45,3 årsverk.

Figur 1: Avtalte årsverk i helsestasjons- og skolehelsetjenesten per 10 000 innbygger 0-20 år. Fylkesvis og landet. 2020-2022.

Kilde: Statistisk sentralbyrå (SSB), tabell 11994.

Spredningen mellom den kommunen som har flest avtale årsverk per 10 000 innbygger 0-20 år og den kommunen som har færrest årsverk per 10 000 innbygger øker med avtakende kommunesentralitet^[6]. Blant de mest sentrale kommunene (Oslo, Nordre Follo, Bærum, Rælingen, Lørenskog og Lillestrøm) har Lillestrøm 34,8 årsverk per 10 000 innbygger 0-20 år, mens Oslo har 56,4 årsverk. Spredningen mellom de minst sentrale kommunene spenner seg fra 3,4 til 137,0 årsverk.

Figur 2: Avtalte årsverk i helsestasjons- og skolehelsetjenesten per 10 000 innbygger 0-20 år ut fra kommunesentralitet. 2022.*

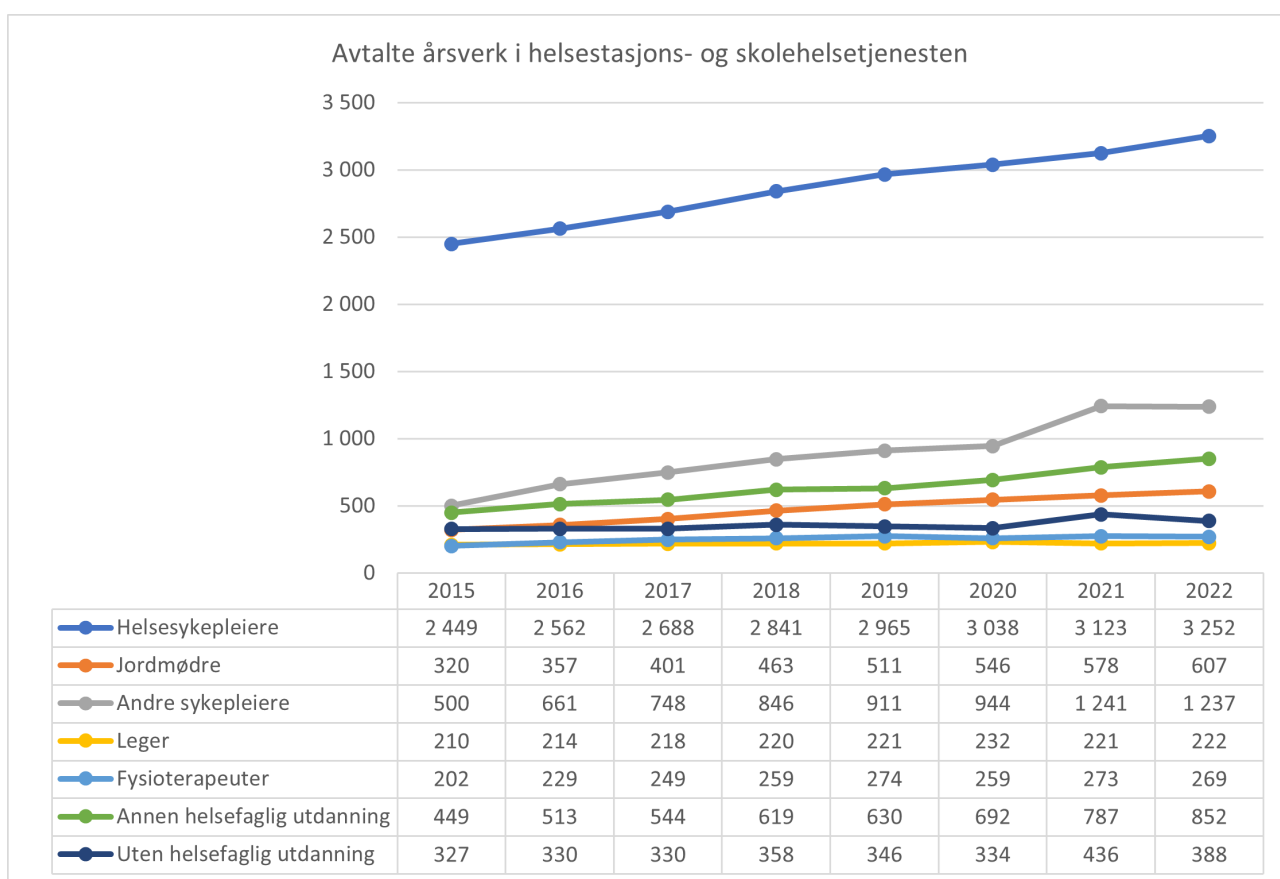
* Tre kommuner i gruppen "Minst sentrale kommuner" er utelatt grunnet ekstremverdier.

Kilde: Statistisk sentralbyrå (SSB).

Lavest årsverksvekst for leger, høyeste for jordmødre og personell med annen helsefaglig utdanning

Det har vært en økning i avtalte årsverk for alle yrkeskategoriene fra 2015 til 2022. Årsverksveksten har vært lavest for leger i perioden med 5,8 prosent, fra 210 til 222 årsverk. Den nest laveste årsveksten fra 2015 til 2022 har vært for ansatte uten helsefaglig utdanning med 18,4 prosent. For denne gruppen var det en økning i 2021, noe som trolig skyldes pandemirelaterte oppgaver. Antallet årsverk for denne gruppen har sunket fra 2021 til 2022.

Årsverksveksten har vært høyest for jordmødre og personell med annen helsefagligutdanning fra 2015 til 2022, med henholdsvis 89,8 og 89,5 prosent.

Figur 3: Avtale årsverk i helsestasjons- og skolehelsetjenesten fordelt på utdanning. Landet. 2015-2022.

Kilde: Statistisk sentralbyrå (SSB), tabell 11994.

Antallet helsesykepleiere øker, men andelen helsesykepleier av totale årsverk avtar

Selv om antallet helsesykepleiere har steget hvert år siden 2015, så har ikke andelen helsesykepleiere av de totale årsverkene i tjenesten økt. I perioden 2015-2020 utgjorde helsesykepleiere i overkant av halvparten av

alle årsverkene i helsestasjons- og skolehelsetjenesten. I 2021 og 2022 utgjorde helsesykepleiere henholdsvis 46,9 og 47,6 prosent.

Tabell 2: Antall og andel av årsverkene i helsestasjons- og skolehelsetjenesten etter utdanning. Landet. 2015-2022.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	Antall/andel	Antall/andel	Antall/andel	Antall/andel	Antall/andel	Antall/andel	Antall/andel
Helsesykepleier (helsesøster)	2 449	2 562	2 688	2 841	2 965	3 038	3 108
	54,9 %	52,7 %	51,9 %	50,7 %	50,6 %	50,3 %	49,8 %
Jordmor	320	357	401	463	511	546	581
	7,3 %	7,3 %	7,7 %	8,3 %	8,7 %	9,0 %	8,8 %
Andre sykepleiere	500	661	748	846	911	944	1 000
	11,2 %	13,6 %	14,4 %	15,1 %	15,5 %	15,6 %	16,0 %
Leger	210	214	218	220	221	232	237
	4,7 %	4,4 %	4,2 %	3,9 %	3,8 %	3,8 %	3,7 %
Fysioterapeuter	202	229	249	259	274	259	267
	4,5 %	4,7 %	4,8 %	4,6 %	4,7 %	4,3 %	4,3 %
Annen helsefaglig utdanning	449	513	544		630	692	719
	10,1 %	10,5 %	10,5 %	11,0 %	10,8 %	11,5 %	11,7 %
Uten helsefaglig utdanning	327	330	330	358	346	334	334
	7,3 %	6,8 %	6,4 %	6,4 %	5,9 %	5,5 %	5,3 %
Sum i alt	4 457	4 865	5 178	5 606	5 857	6 044	6 246

Kilde: Statistisk sentralbyrå (SSB).

Fotnoter

[2] [A-meldingen - Skatteetaten](#)

[3] [KOSTRA innrapportering \(ssb.no\)](#)

[4] [Kommunehelsetjenesta \(ssb.no\)](#)

[5] [Effektene av pandemien preger fortsatt helsestasjons- og skolehelsetjenesten \(ssb.no\)](#)

[6] [Sentralitetsindeksen - SSB](#)

Kommunene innrapporterer årlige data for årsverk fordelt på deltjenester i helsestasjons- og skolehelsetjenesten via KOSTRA-skjema 1[7]. Dataene publiseres på helsedir.no og viser data på lands, fylkes- og kommunenivå for årene 2020-2022. Grunnet svakheter i datakvaliteten publiseres ikke data før 2020.

Flest årsverk i helsestasjons 0-5 år og i skolehelsetjenesten på barnetrinnet

Fra 2020 til 2022 har det vært en økning årsverkene for alle deltjenestene. Andelen av årsverkene fordelt mellom de ulike deltjenestene har i perioden 2020-2022 vært relativt stabil. Den største andelen av årsverkene i helsestasjons- og skolehelsetjenesten benyttes i helsestasjon 0-5 år og i skolehelsetjenesten på barnetrinnet. Dette med henholdsvis 30 og 26 prosent av årsverkene i 2022.

Tabell 3: Antall og andel årsverkene i helsestasjons- og skolehelsetjenesten etter deltjeneste. Landet. 2020-2022.

	2020		2021		2022	
	Årsverk	Andel	Årsverk	Andel	Årsverk	Andel
Svangerskap og barsel	585	11,5	614	11,3	627	11,2
Helsestasjon 0-5 år	1 605	31,6	1 620	29,7	1 676	30,1
Skolehelsetjenesten barnetrinnet	1 350	26,6	1 432	26,3	1 464	26,3
Skolehelsetjenesten ungdomstrinnet	569	11,2	609	11,2	614	11,0
Skolehelsetjenesten videregående skole	298	5,9	312	5,7	317	5,7
Helsestasjon for ungdom (HFU)	132	2,6	151	2,8	149	2,7
Resterende årsverk	539	10,6	713	13,1	729	13,1
Sum	5 078	100	5 451	100	5 577	100

Kilde: Statistisk sentralbyrå (SSB).

Fotnoter

[7] [KOSTRA innrapportering \(ssb.no\)](https://kosta.kommune.no/)

I dette kapitlet viser vi dekningsgraden i årsverk målt per 1 000 barn på helsestasjon 0-5 år, per 1 000 elever på barnetrinnet (1.-7. trinn), ungdomstrinnet (8.-10. trinn) og på videregående skole. Det foreligger ingen bemanningskrav knyttet til hvor mange årsverk man skal ha i de ulike deltjenestene.

Elevtallene er hentet fra Utdanningsdirektoratet, mens befolkningstallene for barn 0-5 år er hentet fra SSBs befolkningsstatistikk.

[Dataene publiseres her](#), og viser data på lands, fylkes- og kommunenivå for årene 2020-2022.

Forbehold ved tolkning av tallene

Basert på tilbakemeldingene SSB oppgir å ha fått fra kommuner i forbindelse med innrapportering via KOSTRA-skjema 1, er det mye som tyder på at en stor andel av kommunene ikke har registrert i fagsystemene hvor mange årsverk som er knyttet til de ulike deltjenestene. Dette innebærer at kommunene må gjøre manuelle tellinger og vurderinger ved rapportering. Det er grunn til å tro at dette blir gjort ulikt mellom kommunene, og følgelig vil det være utfordrende å sammenligne tallene på tvers av kommunene ned på deltjenestenivå.[8]

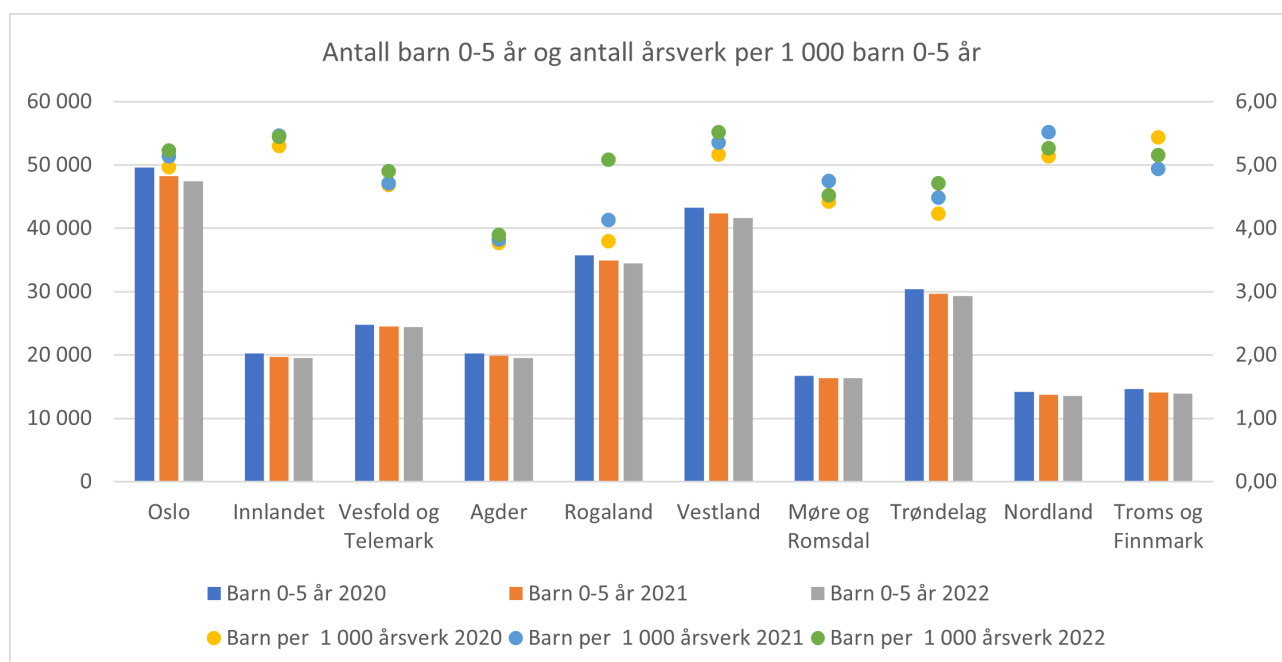
Ut fra kommentarer fra en del kommuner ved innrapportering via KOSTRA-skjema 1, har ikke alle kommunene fordelt lederårsverk og/eller merkantilt personale ned på deltjenester. Det medfører at tall på kommunenivå må tolkes med varsomhet.

Antall barn i alderen 0-5 år synker, mens antall årsverk per 1 000 barn i alderen øker

Antall barn i alderen 0-5 år har, på landsbasis, sunket med rundt 10 500 fra 2020 til 2022. Det har vært en nedgang i alle fylkene fra 2020 til 2022. Dersom antall årsverk i helsestasjon 0-5 år opprettholdes mens antall barn synker vil antall årsverk per 1 000 barn øke.

Antall årsverk per 1 000 barn i helsestasjon 0-5 år var høyere i alle fylkene, med unntak av i Troms og Finnmark, i 2022 enn i 2020. I 7 av 11 fylker var antall årsverk per 1 000 barn i alderen 0-5 år høyere i 2022 enn i 2021.

I 2022 hadde Vestland flest årsverk per 1 000 barn i helsestasjon 0-5 år med 5,5 og Agder lavest med 3,9 årsverk. Antallet for landet var på 4,9 årsverk per 1 000 barn.

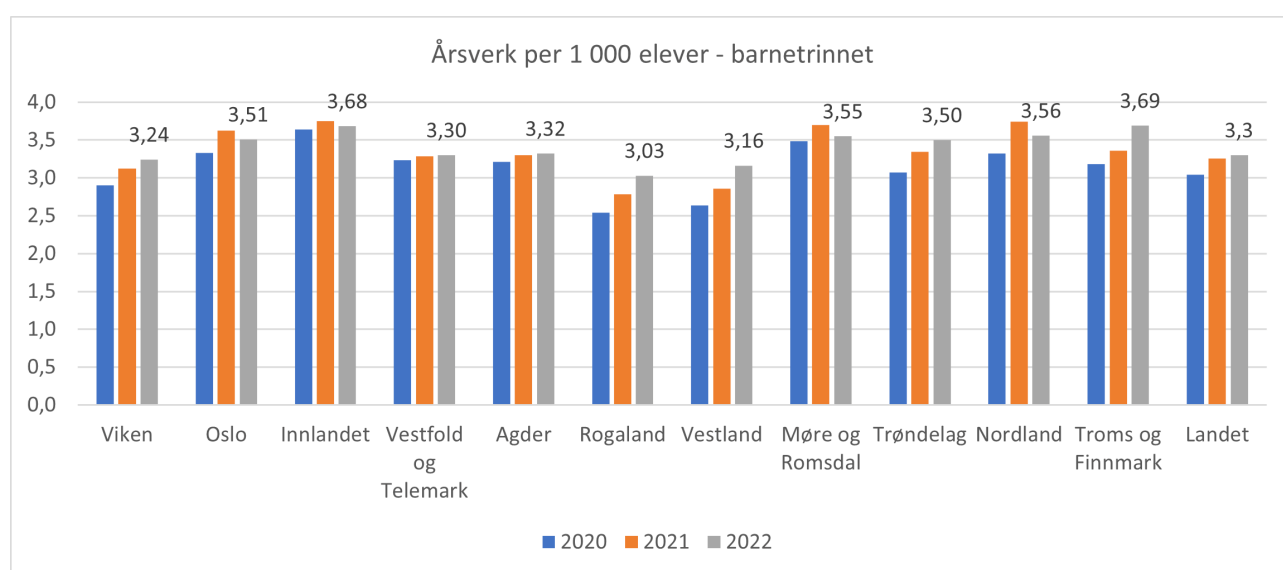
Figur 4: Antall barn 0-5 år og antall årsverk per 1 000 barn 0-5 år i helsestasjon 0-5 år. Fylkesvis. 2020-2022.

Kilde: Statistisk sentralbyrå (SSB).

Antallet årsverk per 1 000 elever på barnetrinnet fortsetter å øke

Antallet årsverk per elev på barnetrinnet har på landsbasis økt fra 3,0 i 2020 til 3,3 i 2022. Antallet har økt i alle fylkene fra 2020 til 2022. Fire fylker har hatt liten nedgang i antall årsverk per 1 000 barn fra 2021 til 2022.

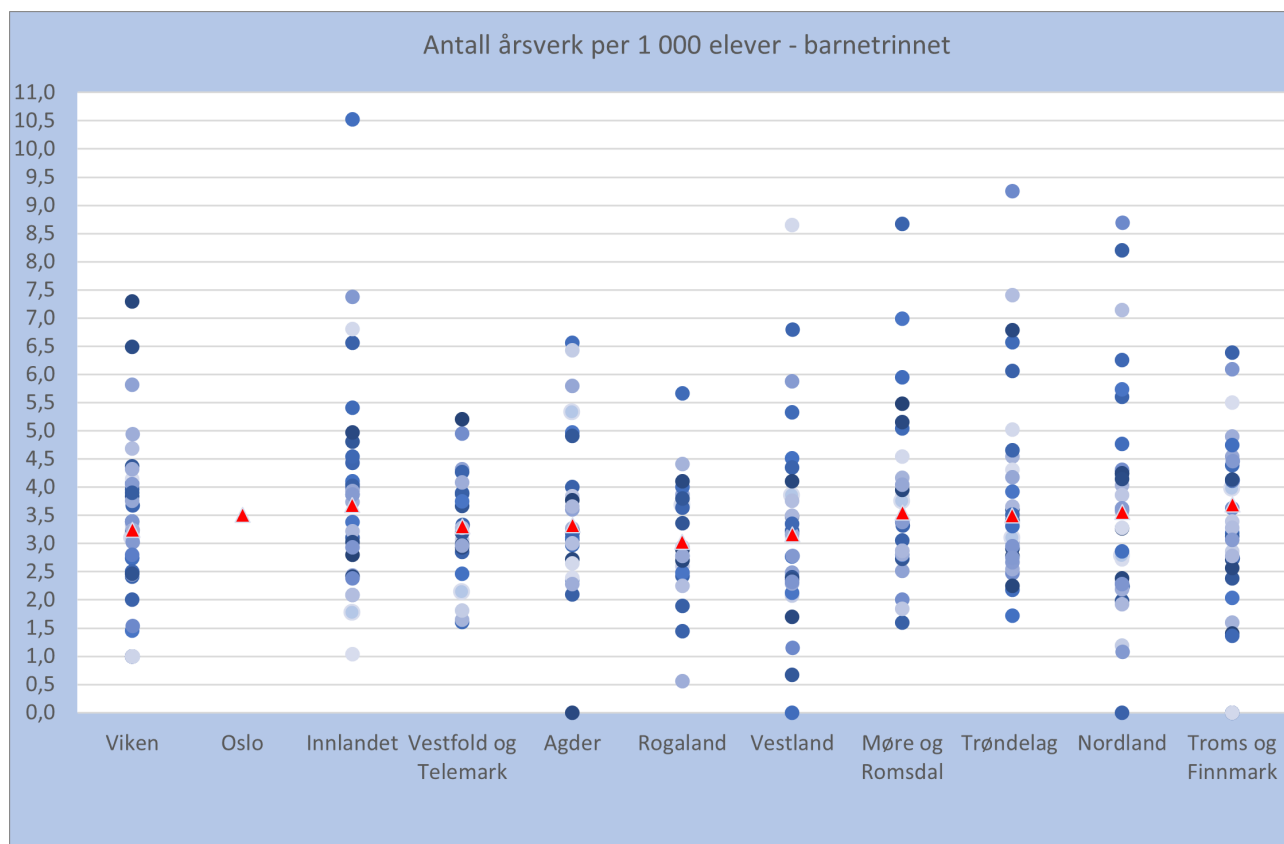
I 2022 hadde Troms og Finnmark høyest dekningsgrad med 3,69 årsverk per 1 000 elever og Rogaland lavest med 3,03 årsverk.

Figur 5: Antall årsverk per 1 000 elever på barnetrinnet. Fylke og landet. 2020-2022.

Kilde: Statistisk sentralbyrå (SSB).

Spredningen i årsverk per 1 000 elever på barnetrinnet varierer innad i fylkene. Figur 6 viser spredningen innad i hvert fylke. Trekanten viser fylkessnittet og sirkelene viser kommunene i fylket. I 2022 var spreningen størst i Innlandet og lavest i Vestfold og Telemark.

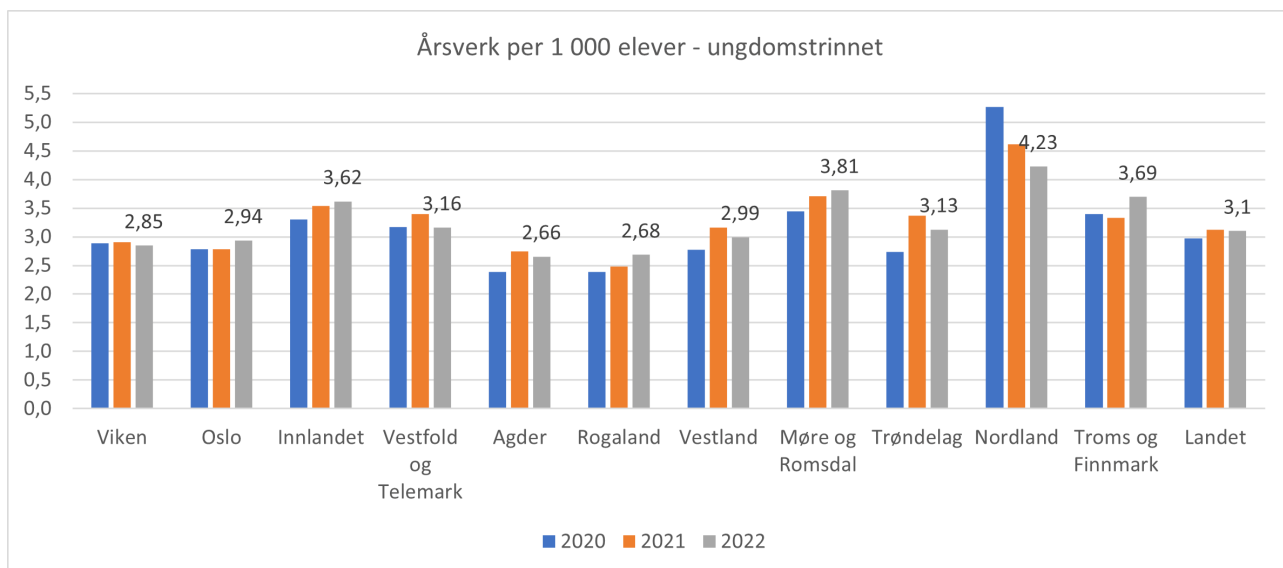

Figur 6: Antall årsverk per elev på barnetrinnet. Kommunespredning innad i hvert fylke. Rød trekant er fylkessnittet. Sirkel er kommune. 2022.

Kilde: Statistisk sentralbyrå (SSB).

Stabilitet i antallet årsverk per 1 000 elever på ungdomstrinnet

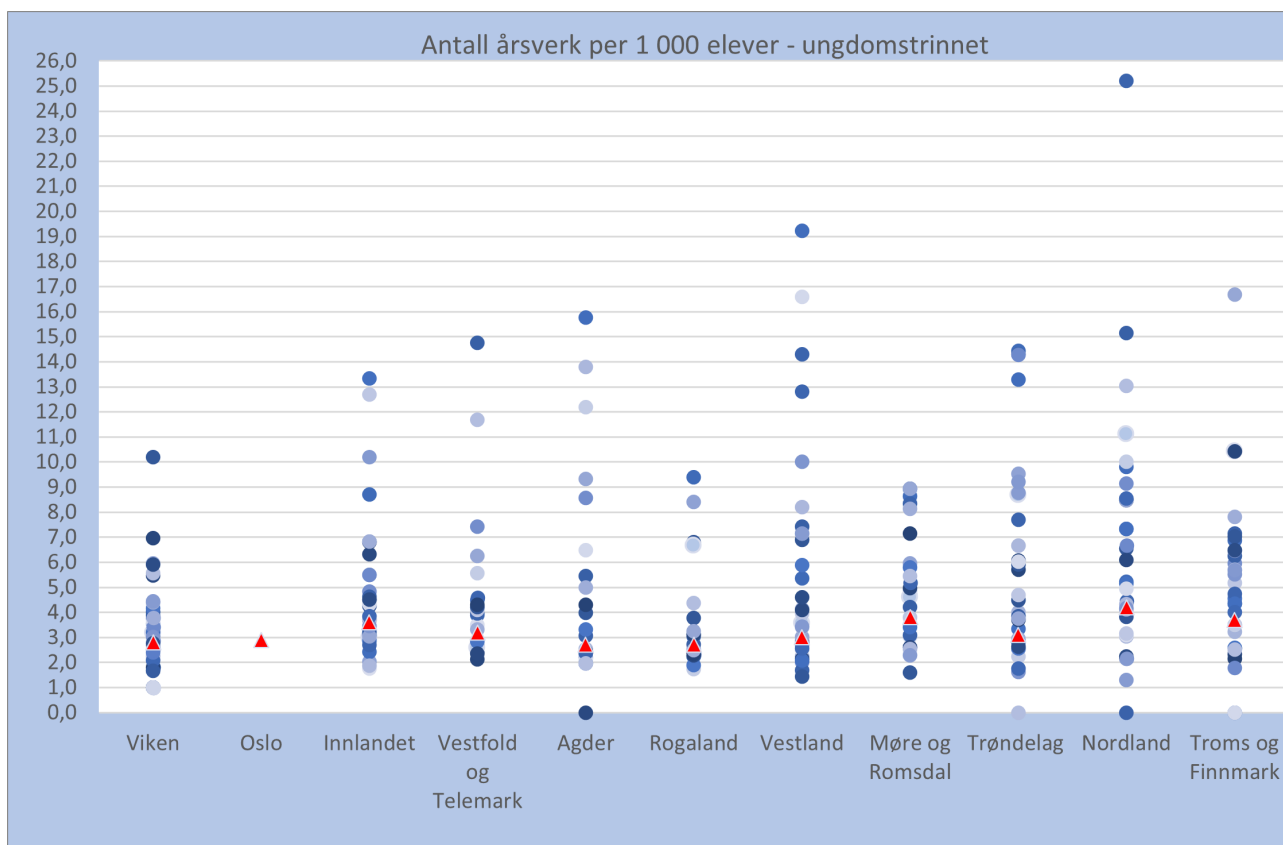
I perioden 2020-2022 har antallet årsverk per 1 000 elever på ungdomstrinnet holdt seg rundt 3. I 2022 var det en større spredning i dekningsgraden mellom fylkene på ungdomstrinnet enn på barnetrinnet. Nordland hadde den høyeste dekningsgraden med 4,23 årsverk per 1 000 elever, mens Agder hadde den laveste med 2,66 årsverk. Selv om Nordland har den høyeste dekningsgraden så har antall årsverk per 1 000 elever gått noe ned fra 2020 og til 2022. Nedgangen skyldes i hovedsak en nedgang i årsverk på ungdomstrinnet i Bodø kommune fra 2020 og til 2021/2022.

Figur 7: Antall årsverk per 1 000 elever på ungdomstrinnet. Fylke og landet. 2020-2022.

Kilde: Statistisk sentralbyrå (SSB).

Figur 8 viser spredningen i antall årsverk per 1 000 elever på ungdomstrinnet i 2022 innad i hvert fylke. Det var større spredning i årsverk per 1 000 elever på kommunenivå innad i hvert fylke på ungdomstrinnet enn på barnetrinnet. Spredningen var i 2022 størst i Nordland og lavest i Møre og Romsdal.

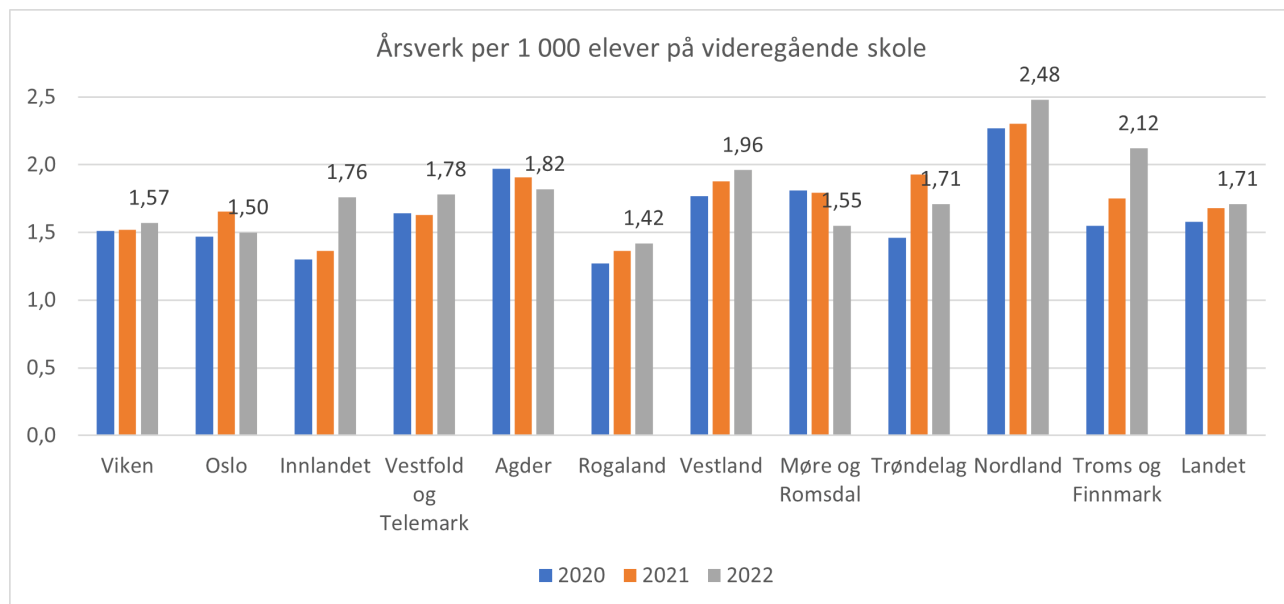

Figur 8: Antall årsverk per elev på ungdomstrinnet. Kommunespredning innad i hvert fylke. Rød trekant er fylkessnittet. Sirkel er kommune. 2022.

Kilde: Statistisk sentralbyrå (SSB).

Stabilitet i antallet årsverk per 1 000 elever på videregående fra 2021 til 2022

Nordland fylke har hatt den høyeste dekningsgraden av årsverk i videregående skole i alle tre årene i perioden 2020-2022. Rogaland hadde den laveste dekningsgraden i 2020 og 2022. Fylket hadde også den laveste dekningsgraden i 2021, men da sammen med Innlandet.

Figur 9: Antall årsverk per 1 000 elever på videregående skole. Fylke og landet. 2020-2022

Kilde: Statistisk sentralbyrå (SSB).

Fotnoter

[8] [Årsverk i helsestasjons- og skolehelsetjenesten - SSB](#)

